

● Boekbespreking

KLAAS SPRONK

Zonen en dochters profeteren

Henk Folkers, Maaïke Harmsen,
Almatine Leene, Maarten Verkerk
Boekencentrum Uitgevers,
Zoetermeer 2016, 288 bladzijden,
ISBN 9789023971276, € 19,90.

Al enige tijd volg ik met grote belangstelling de discussie binnen de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt over de toelating van vrouwen tot de ambten van ouderling en diaken. Vooral het gebruik van de Bijbel interesseert me daarbij. In de discussie speelt de Bijbel een centrale rol. Men wil koste wat het kost een besluit nemen dat

gebaseerd is op de Bijbel. Het probleem van de omgang met de Bijbel werd goed verwoord door de voorzitter van de synode, die het onderwerp in 2014 op de agenda had. In een rapport werd gepleit voor de openstelling van de ambten met een zeer degelijk beargumenteerd (dat kun je aan de Vrijgemaakten wel overlaten) beroep op de Bijbel. De voorzitter zag zich voor een dilemma geplaatst: zou dit voorstel met de hand op de Bijbel worden aangenomen, dan moest ook worden uitgelegd waarom voorheen met de hand op Bijbel altijd het tegenovergestelde was beweerd. De Bijbel was nog steeds hetzelfde, dus de verandering zat in de lezing. Was de exegese nu zoveel beter geworden of zijn de exegeten steeds meer beïnvloed door de tijdgeest? De synode kwam er niet uit en besloot tot nadere studie. Tegen deze achtergrond verscheen vorig jaar het bovengenoemde boek in een poging om twijfelaars over de streep te trekken. Het is het werk van dertien mannen en twaalf vrouwen die allemaal van huis uit vertrouwd zijn met kerken waarin vrouwen geen ambtsdrager mogen

zijn. Ze kennen de gevoeligheden, gaan daar zorgvuldig mee om, maar deinzen er ook niet voor terug de discussie vol overtuiging in te gaan. Het boek ademt het gesprek. Dat kan men alleen al afleiden uit het feit dat er zoveel verschillende mensen aan hebben meegewerkt, terwijl sommige hoofdstukken ook nog zijn besproken met deskundigen van eigen Vrijgemaakte Theologische Universiteit in Kampen. In dat kader wordt onder andere ook nog verwezen naar prof. Gijsbert van den Brink. Alleen zijn universiteit (VU) wordt dan weer niet genoemd. Het is één van de aanwijzingen daarvoor dat men blijkbaar voorzichtigheidshalve zoveel mogelijk in de eigen vertrouwde kring wilde blijven. Dat zie je ook aan de geciteerde literatuur, die bij buitenstaanders soms wel erg belegen overkomt. Maar ook binnen de eigen kring zijn er natuurlijk genoeg tegenstemmen te vinden. Die krijgen ook hun plaats, maar dan wel in apart gemarkeerde blokjes die enigszins eufemistisch zijn getiteld 'in gesprek met'. Andere blokjes bevatten korte teksten ter 'verdieping'

of bezinning ('stop en denk na').

In uitgebreide exegetische betogen passeren alle teksten die in deze discussie worden gebruikt, van het scheppingsverhaal tot en met de 'zwijgtekst' in de brief aan Timoteüs de revue. Daarin concluderen de schrijvers dat in de Bijbel mannen en vrouwen volstrekt gelijkwaardig zijn en dat voor beiden de waar-schuwing geldt dat zij de ander niet mogen overheersen. Als het gaat om het spreken van de vrouw, wordt de nadruk gelegd op de gave van de Geest. In Joël 3,1 wordt aangekondigd dat de Geest over alle mensen wordt uitgestort, op het pinksterfeest werd dat werkelijkheid (Handelingen 2,17). Zoals de titel van het boek ('zonen en dochters profeteren') laat zien, is dat de kern van hun betoog. Het wordt de 'Pinkster route' genoemd en die wordt onderscheiden van de 'sluierroute', waarbij de veranderende context van de lezer bepalend wordt voor de uitleg. Langzamerhand en vaak stilzwijgend past de kerk zich dan aan aan de veranderende samenleving. Dat gaat met horten en

stoten, want vaak voelt de kerk zich dan juist ook weer ertoe geroepen zich te profileren door tegen de heersende cultuur in te gaan. In plaats daarvan wordt hier gekozen voor een profetisch bijbels getuigenis, waarbij grote woorden niet worden geschuwd: 'Het openstellen van alle ambten en bedieningen voor vrouwen is geen toegeven aan de tijdgeest, maar de vrucht van het luisteren naar de Geest van de tijd die in Jeruzalem begon' (blz. 173-174).

Het heeft gewerkt. Er is ook hard aan gewerkt: er was veel publiciteit, een goede website, het boek is inmiddels herdrukt, er zijn landelijke bijeenkomsten omheen georganiseerd. Het heeft er ongetwijfeld aan bijgedragen dat de kogel vorig jaar door de kerk ging. Inmiddels is er zoals verwacht mocht worden ook een storm van protest van verontruste zijde opgestoken, zowel van binnen als van buiten lezen broeders elkaar de schriftuurlijke les. Het gezag van de Bijbel zou zijn aangetast. Dat kun je de schrijvers van dit boek echter moeilijk verwijten. Zij zijn opmerkelijk conservatief in hun exegetische opvattingen. De brieven

aan Timoteüs worden bijvoorbeeld zonder meer aan Paulus toegeschreven. Men kan zich wel afvragen of ze ondanks het gepassioneerde betoog misschien nog wel al te bang waren de vraag toe te laten of we gedreven door de heilige Geest bepaalde bijbelteksten het zwijgen op moeten leggen. ●